

Ako danas odgajate kao što su odgajali vas, stvarate otpor, ne odnos

piše Andrea Marinac

Ako danas pokušavamo odgajati adolescente na način na koji smo mi odgajani 80-ih i 90-ih, vrlo brzo nailazimo na otpor i to ne zato što su današnja djeca razmažena ili neodgojena, nego zato što odrastaju u potpuno drugačijem svijetu. Taj svijet je brži, preplavljen informacijama i stalno dostupan, a adolescent je svakodnevno izložen usporedbama, pritiscima i zahtjevima koje mi nismo imali. Upravo zato više ne funkcionira pristup temeljen na autoritetu bez objašnjenja, jer današnje dijete ne može funkcionirati bez osjećaja smisla i razumijevanja odnosa.

Kriza nije u adolescentima - kriza je u odnosu

Ono što često nazivamo krizom adolescencije zapravo je kriza odnosa. Adolescent danas ima više informacija nego ikad prije, ali manje unutarnje stabilnosti, ima više slobode, ali manje osjećaja smjera, ima više kontakata, ali manje stvarne povezanosti. U takvom kontekstu roditelji često pojačavaju kontrolu, a adolescenti odgovaraju otporom, čime se stvara začarani krug u kojem se obje strane sve više udaljavaju.

Današnjem adolescentu ne treba manje roditelja, nego drugačiji roditelj. Treba mu roditelj koji može podnijeti njegove emocije bez potrebe da ih odmah popravi, koji ostaje prisutan i kad dijete odbija kontakt, koji postavlja granice kroz odnos, a ne kroz strah, i koji vodi dijete, ali ne dominira nad njim. U tom smislu adolescent ne traži da ga se pusti, nego da ga se i dalje vodi, ali na način koji odgovara njegovoj razvojnoj fazi.

Razlog zašto stari modeli više ne funkcioniraju leži u tome što je nekada bilo dovoljno osloniti se na poslušnost, strukturu i jasnu hijerarhiju, dok današnji adolescent traži smisao, autentičnost i osjećaj da je viđen i shvaćen. Ako roditelj ostane isključivo u ulozi kontrole, dijete se povlači ili ulazi u sukob, a ako roditelj potpuno odustane, dijete ostaje bez potrebnog vodstva. Zato je ključ u vođenju kroz odnos.

S kojim se teškoćama današnji adolescent nosi (više nego mi)

Važno je jasno reći da današnji adolescent ne odrasta u lakšem svijetu. On se nosi sa stalnom usporedbom kroz društvene mreže, pritiskom uspjeha, nesigurnošću identiteta, preopterećenošću informacijama i manjkom stvarne prisutnosti odraslih. Dok smo mi imali dosadu, oni imaju preopterećenost, dok smo mi imali manje izbora, oni imaju previše izbora bez jasnog smjera.

U takvom kontekstu roditelj mora razviti drugačiji način djelovanja, koji uključuje više slušanja nego govorenja, više promatranja nego brzog reagiranja i više vođenja nego kontrole. To znači ne reagirati samo na ponašanje, nego razumjeti što stoji iza njega, jer je ponašanje adolescenta često pokušaj regulacije, pokušaj autonomije ili poziv na odnos.

Današnja djeca nisu teža, ona su odraz kompleksnijeg svijeta. Naš zadatak nije vratiti ih u svijet kakav je bio prije, nego naučiti kako biti roditelji u svijetu kakav postoji danas. To zahtijeva više fleksibilnosti, više prisutnosti i više razumijevanja, ali upravo tu nastaje prostor za odnos koji nije temeljen na strahu, nego na povezanosti i vođenju.

U takvom odnosu dijete ne uči samo kako se ponašati, nego kako razumjeti sebe, druge i svijet oko sebe. To je sporiji proces, često neuredan i ponekad frustrirajući, ali je jedini koji dugoročno gradi stabilnost i otpornost. Jer cilj nije imati poslušno dijete, nego odraslu osobu koja zna misliti, osjećati i nositi se sa životom.

U praksi, najčešći razlozi zbog kojih roditelji dolaze na terapiju s adolescentima danas su povezani s pretjeranim korištenjem digitalnih uređaja, gubitkom motivacije za školu, izostankom radnih navika i općim osjećajem “nezainteresiranosti”. Roditelji često opisuju da dijete “ništa ne želi”, “stalno je na mobitelu” ili “nema volje za učenjem”, dok s druge strane adolescent doživljava pritisak, zbunjenost i manjak unutarnjeg smjera.

Važno je razumjeti da takva ponašanja nisu samo problem discipline, nego način na koji se dijete pokušava regulirati i nositi s okolinom koja je za njega previše zahtjevnja ili nejasna. Gadgeti nude brz bijeg i trenutnu nagradu, dok škola i obveze traže dugoročni napor i toleranciju na frustraciju, što je danas mnogim adolescentima teško razviti bez adekvatnog vođenja.

Zato rješenje nije u dodatnom pritisku ili oduzimanju, nego u postupnom vraćanju strukture kroz odnos, uvođenju jasnih, ali podržavajućih granica i ponovnom uspostavljanju kontakta između roditelja i djeteta. Tek kada se odnos stabilizira, moguće je raditi na motivaciji, učenju i odgovornosti.

Ako smatrate da prolazite kroz krizu odnosa s adolescentom, slobodno mi se javite na andrea@fam-root.com.

